

Teatrul norvegian, dincolo de Ibsen

Oaspeți din țara fiordurilor, actrița GUDRUN WAADELAND, reputată interpretă de roluri ibseniene, directoare la Riksteatret, și SVEIN ERIK BRODAL, actor, regizor, directorul Teatrului Det Norske din Oslo, au urmărit timp de o săptămână, viața teatrală a Capitalei noastre — spectacole, repetiții, aspecte ale procesului de învățămînt artistic. Cei doi animatori de teatru ne-au vorbit despre teatrul norvegian, prea puțin cunoscut publicului românesc.

— Riksteatret sau Teatrul de Stat pentru turnee este scena întregii Norveгии, declară GUDRUN WAADELAND, care deține de șapte ani mandatul de director al acestei instituții.

Inițiat în 1949, deci în vîrstă de 33 de ani, Riksteatret a fost conceput ca un instrument de culturalizare teatrală a întregii țări, ca o scenă națională, menită să răspundă nevoilor artistice și culturale ale unui public extrem de variat, răspîdit în zone geografice cu nu puține dificultăți de acces. În întregime subvenționat de stat, Riksteatret este o instituție cu program, un teatru de repertoriu național și universal; pe afișele sale găsim piesele clasice naționale — Ibsen, Holberg, Bjørnson — adaptări după proza lui Hamsun și Garborg, opere ale unor clasici ai teatrului european — Shakespeare, Strindberg, Cehov sau Brecht — și, firește, dramaturgie națională contemporană. Teatru itinerant, parcurgînd zilnic sute de kilometri (mai ales, survolîndu-i !), teatrul turneelor se compune dintr-un nucleu permanent, un stat-major de coordonare și un număr de angajați temporari; un sistem complex de contracte permite reînnoirea periodică a cadrelor artistice. Riksteatret „închiriază” totodată spectacole ale altor teatre, organizîndu-le turneele conform obligațiilor asumate față de publicul său. În toate orașele și localită-

Gudrun Waadeland, în rolul Doamnei Inger, alături de Knut Risan

Dialog cu GUDRUN WAADELAND și SVEIN ERIK BRODAL

țile, fie mari sau mici, din țara noastră, există reprezentanți ai Riksteatret, cu sarcina de a pregăti condițiile necesare

turneului și de a difuza biletele.

— Datorită personalității artistice, dinamismului creator și energiei depuse de

Scenă din musical-ul „Jeppe” după Ludvig Holberg, în regia lui Svein Erik Brodal

Guðrun Waadeland, *intervine în discuție SVEIN ERIK BRODAL*, Riksteatret a obținut, acum câțiva ani, și o scenă proprie la Oslo.

— Într-adevăr, avem la Oslo sediul stațiunii noastre de vară. Jucăm într-un spațiu teatral neobișnuit — curtea interioară a unui foarte vechi castel, la Akershus, loc pe care l-am inaugurat în 1978, la sărbătorirea a 150 de ani de la nașterea lui Ibsen. Aici am reprezentat piesa istorică a lui Ibsen, *Doamna Inger din Ostråt* (în rolul titular, Guðrun Waadeland — n.n.), a cărei acțiune se desfășoară chiar între zidurile acestui castel. La Akershus prezentăm în continuare piese cu subiect istoric; în vara acestui an, cu prilejul altui jubileu, al prietenului și confratelui lui Ibsen, marele scriitor Bjørnstjerne Bjørnson, vom juca nu o piesă, ci un spectacol inspirat din lirica scriitorului: poemul dedicat bătăliei de la Sticklestat (cu același titlu), din anul 1030, anul creștinării Norvegiei, sub regele Olav. Tot la Oslo avem și o sală mică, de 175 de locuri, destinată montărilor de dramaturgie contemporană. Răspunzând cerințelor unui public diferențiat, teatrul nostru a creat mari reprezentații, ca *Peer Gynt*, *Visul unei nopți de vară*, *Înfrângerea* de Nord-

hal Grieg, dar și spectacole de studio; tot pentru jubileul lui Bjørnson, pregătim acum dramatizarea corespondenței sale cu scriitoarea și animatoarea mișcării feministe din secolul trecut, Amalia Skramm. (În rolul acesteia, Guðrun Waadeland, autoare și a dramatizării — n.n.).

La rîndul său, SVEIN ERIK BRODAL ne face o succintă prezentare a teatrului pe care-l conduce.

— Det Norske Teatret este un teatru cu un program bine definit și cu o misiune culturală inconfundabilă.

Considerat al doilea Teatru Național al Norvegiei, Det Norske Teatret joacă în cea de-a doua limbă oficială a țării, vorbită de o parte însemnată a populației rurale — „noua norvegiană”, cu origini străvechi în istorie. La venerabila vîrstă de 70 de ani, această instituție s-a devotat în primul rînd dramaturgiei naționale, a devenit un mare teatru popular, fiind în același timp un laborator de avangardă teatrală, preocupat să introducă în circuitul cultural cele mai semnificative lucrări din repertoriul contemporan al lumii. Actorii de la Norske au o formație artistică multilaterală; ei cîntă și dan-

sează, antrenamentele pentru desăvârșirea expresivității corporale și a culturii muzicale fiind obligatorii. Musicalurile ocupă un loc însemnat pe afix, dovedindu-se un gen extrem de popular: *Omul din La Mancha*, *Violonistul pe acoperiș*, *Poveste din cartierul de vest* sînt în repertoriul permanent. Stilul teatrului nostru poartă pecetea animatorului său, Tormod Skagestad, regizor și scriitor, creatorul unor reputeate spectacole cu piese de Brecht, Ibsen, Shakespeare. Tormod Skagestad este și un pionier al noii dramaturgii norvegiene. Det Norske Teatret consideră că principala sa datorie este descoperirea și promovarea talentelor dramaturgice, crearea unui puternic eșalon de tineri scriitori. Pal Sundvor, Klaus Hagerup, Bjorg Vik, Arne Skouen sînt printre cei mai cunoscuți autori; ei soriu lucrări dramatice marcate de realism psihologic, inspirate, unele, din viața comunităților rurale, altele, din mitologia nordică, mai puține, din problematica vieții contemporane. Ibsen rămîne însă marele favorit al publicului nostru. Poate de aceea are atîta succes piesa *Nora Helmer* de Tormod Skagestad. Precum ghiciți, este vorba de eroina lui Ibsen; ni se relatează ce i s-a întîmplat după plecarea ei din „Casa păpușilor“. *Nora* se întoarce la Helmer și se dedică scrisului și luptei pentru drepturile femeilor. Odată cu evoluția mentalității ei, asistăm la degradarea psihică a celorlalți — Thorvald, Krogstadt etc.

Ne preocupă și introducerea în repertoriu a unor piese din dramaturgia țărilor socialiste; ne interesează piese românești care să familiarizeze publicul cu realități și probleme specifice țării dv.

— Dealtfel — observă *GUDRUN WADELAND* — în ultimii ani, teatrele noastre au colaborat cu creatori de spectacole din România. În anul 1976, am înființat la Riksteatret o secție de teatru de păpuși; *Margareta* Niculescu, însoțită de cîțiva coechipieri de la Teatrul „Tîndărică“, a pus bazele unei modalități artistice, nouă pentru țara noastră. Semnînd

regia unor admirabile montări, printre care și un original *Peer Gynt* — reprezentație pentru adulți, cu actori și marionete —, *Margareta* Niculescu s-a impus cu strălucire marelui public, și în egală măsură criticii teatrale, intransigentă cînd este vorba de Ibsen.

Un alt succes al teatrului nostru i se datorează, în egală măsură, directoarei Teatrului „Tîndărică“ din București: premiera popularei scrieri norvegiene *Doamna Linguriță* în regia *Margaretei* Niculescu; ea a recreat pe scenă, în spiritul celor mai autentice tradiții norvegiene, un personaj tipic pentru spațiul nostru geografic și cultural; și acesta nu este singurul ei merit...

Mai aflăm de la oaspeții noștri că la Oslo funcționează trei teatre mari; alte scene importante se găsesc pe coasta de vest, la Stavanger, Bergen și Trondheim. În Norvegia nu sînt teatre particulare, întreaga mișcare profesionistă fiind subvenționată de stat și de diferitele municipalități. Cele cinci mari teatre regionale existente au cunoscut, începînd din anii '70, o puternică înflorire; împreună, ele realizează o politică de cooperare culturală, actorii profesioniști colaborînd cu amatorii. În Norvegia, mișcarea teatrală de amatori s-a dezvoltat rapid în ultimul deceniu, dar nu se poate compara, deocamdată, de pildă, cu puternicul teatru de amatori din Islanda. Cadrele teatrului norvegian sînt în majoritate profesioniște; ele provin din Școala Națională de Teatru, institut de învățămînt superior înființat în anul 1953, cu clase de actorie și de regie.

Pentru multă lume, ne spun în încheiere oaspeții, teatrul norvegian înseamnă, încă, doar Ibsen. Dar ne aflăm în plină înnoire artistică și afirmare a identității noastre culturale, ceea ce ne permite să privim cu optimism activitatea scenelor noastre.

Mira IOSIF

